

præcipienti, ut jejuset, est ibi duplex ratio virtutis; ergo si non obediatur duplex deformitas. Secundo: Si quis promitteret alicui centum, et eandem promissionem voto confirmaret, sine dubio peccaret duplici peccato, non implendo promissum; ergo idem erit in nostro casu. Ultimo: Contemnens præceptum prælati peccat duplici peccato; ergo et in casu præsentis. Ad primum respondetur negando consequentiam, quoniam qui implet præceptum, vere exercet actum obedientiæ, et temperantiæ, ad actum autem temperantiæ non tenetur nisi solum ex obedientia, et ita si non jejunit, solum fecit contra obedientiam. Ad secundum respondetur, quod in casu antecedentis est promissio distincta a voto, quæ obligat sub veniali, ut supra diximus: in nostro tamen casu tantum est unica obligatio, et promissio voti: ad tertium negando antecedens, licet enim gravius peccet transgrediens præceptum ex contemptu, nihilominus tamen tantum peccat unico peccato.

ARTICULUS XV.

Utrum solemnizetur votum per susceptionem sacri ordinis, vel professionem ad certam regulam?

I. Circa istum articulum est dubium, utrum solemnitas voti consistat in aliqua traditione, vel consecratione voventis. Pro cujus explicatione notandum est, duplicem esse solemnitatem voti, alteram accidentalem, quæ non convenit per se voto, sed potest variari, imo et omnino tolli, quales sunt benedictiones externæ, et aliæ cæremoniæ, quæ solent in professione adhiberi; alia solemnitas est essentialis, quæ

inseparabilis est ab ipso voto, sicut etiam in matrimonio est hoc duplex genus solemnitatis, alia est enim accidentalis, sicut apparatus convivii, etc. quæ omnia non sunt essentialia matrimonio; alia autem solemnitas est essentialis, et inseparabilis, quæ consistit in mutua traditione corporum.

II. Prima conclusio: Solemnitas voti non consistit in aliqua benedictione, seu traditione externa. Probat, quoniam in professione tacita nulla intervenit benedictio, et tamen qui ita professus est, est incapax matrimonii: ergo. Item, quia istæ benedictiones sunt variæ in diversis religionibus, imo in nostra non invenitur talis benedictio, vel consecratio, cum post emissam professionem tantummodo benedicantur vestes, circa profitentem autem nulla fit benedictio, vel consecratio; ergo istæ benedictiones tantum sunt quædam cæremoniæ exteriores adornantes voti solemnitatem.

III. Secunda conclusio: Solemnitas voti non consistit in hoc, quod impediatur matrimonium contrahendum, et dirimat contractum. Hæc conclusio est contra Cajetanum. Et probatur: Impedire matrimonium contrahendum, et dirimere contractum est effectus, seu proprietas voti solemnitis: ergo in illo non potest consistere ejus essentia, cum potius illam præsupponat jam constitutam, id enim quod est posterius, non constituit illud quod est prius, sed constitutum supponit.

IV. Tertia conclusio: Solemnitas voti consistit in traditione, vel omnimoda, vel saltem in aliquem specialem cultum. Ita D. Thomas hic, et communiter doctores, de quo videatur Soto VII de justitia, quæst. II, art. V. Et probatur: In illa traditione mutatur status, et homo specialiter consecratur Deo per inter-

nam voluntatem; ipsa enim traditio sui, seu dedicatio ad cultum Dei est interna quædam consecratio, sive benedictio, et in ea solemnizatur votum. Unde quando D. Thomas docet hic, et infra articulo nono, quod solemnitas voti consistit in quadam benedictione, sive consecratione, si esset intelligendus de benedictione, et consecratione externa, esset intelligendus de solemnitate accidentali, ut dictum est. Sed revera loquitur de consecratione interiori, de qua modo dicebamus, ut constat ex contextu; ait enim, quod tunc solemnizatur votum, quando se consecrat Deo per abrenuntiationem sæculi, et propriæ voluntatis: et ad primum docet, quod istam consecrationem causat Deus interiorius in anima, licet ministerialiter ad illam concurrant homines.

V. Contra arguitur primo: Mutatio status, et consecratio, sine traditio hominis ad cultum Dei potest stare cum solo voto simplici; ergo non consistit ista solemnitas in traditione. Probat, antecedens: Ecclesia potuit statuere quod in susceptione sacri ordinis solum emitteretur votum simplex, ita quod impediret matrimonium contrahendum, non tamen dirimeret contractum; et tamen sic vovens simpliciter maneret consecratus perpetuo cultui divino, sicut modo; ergo. Imo absque aliquo voto potest manere æqualiter obligatus cultui divino, ut modo de facto fit in sacerdotibus, et episcopis Græcorum. Secundo: Quamvis vovens se tradat Deo, si tamen Ecclesia non acceptat istam traditionem, non solemnizatur votum; ergo ista solemnitas voti in acceptatione potius quam in traditione consistit.

VI. Ad primum respondetur, quod votum clericale solum est solemnne extrinsece, et ex statuto Ecclesiæ,

et ita potuit Ecclesia præcipere, quod non fieret tale votum, supposito tamen hoc præcepto Ecclesiæ, qui suscipit sacros ordines in ipsa susceptione se offert, et consecrat Deo speciali quadam ratione omnino abrenuntians venereis, et in hac consecratione consistit solemnitas voti clericalis. Quia tamen non est omnimoda traditio sui, non est adæo perfecta ista solemnitas, sicut in votis religiosorum. Ad secundum respondetur, quod si Ecclesia non acceptaret aliquod votum, sine dubio nullum esset votum solemnne, semel tamen supposita ejus acceptatione, solemnitas voti consistit in illa benedictione, seu consecratione interna. Qualiter hæc intelligenda sint, et de differentia voti simplicis, et solemnitis, vide in tomo primo tractatu de approbatione doctrinæ D. Thomæ, folio 230 et 241.

ARTICULUS XVI.

Utrum vota emissa a religioso sine sui superioris voluntate sint valida?

I. Prima conclusio: Si monachus votum de re non prohibita emittat, tale votum erit validum, quoadusque prælatus non contradicat. Antequam hæc conclusio probetur supponendum est, quod opera, quæ monachus potest vovere, alia sunt prohibita, alia vero non: et prohibita alia prohibentur in genere, ut peregrinatio, et exitus a monasterio; alia vero in particulari, ut verbi gratia quod non jejuset, nec disciplinam sumat. Tandem ex non prohibitis, quædam sunt necessaria ad salutem, ut præcepta decalogi, et hæc materia non est subjecta prælatis; alia etiam sunt, ad quæ monachus ex professione

tenetur expresse, ut cæremonia, jejunium, etc. in quibus prælatus dispensare potest: alia etiam sunt, quæ prælatus non potest prohibere, ut transitus ad perfectiorem, et strictiorem religionem; tandem; alia sunt opera voluntaria, quæ subiunguntur prælato, ut orare, abstinere, etc. His suppositis probatur conclusio primo: Illud votum est de re bona, et clauditur in illo virtualiter conditio ista: Nisi prælatus contra dicat; ergo non contradicente illo votum erit validum. Secundo: Illa materia est sufficiens ad votum, quæ præter rectitudinem, quam habet, potest vovens de illa disponere; sed ita se habet hic, ergo. Probatur minor, nam licet actiones subditi, et illius opera subjecta sint superiori, tamen si ipse non impedit, est voluntarius interpretative, et videtur voluntarie potestatem concedere, eo quod materia illa, et objectum est bonum.

II. Ex dictis sequitur, quod si subditus voveat rem in religione prohibitam, tale votum non erit validum; nam regulariter ea prohibentur in religione, vel quæ sunt mala, vel ad minus inferunt nocumentum religioni. Si roges, quid dicendum est, quando subditus vovet rem, quam nesciebat esse prohibitam, postea tamen scit, respondetur quod nec etiam tunc votum est validum, eo quod præsum debet subditum noluisse facere contra prohibitionem prælati, præterquam quod ignorantia, ut communiter dicunt theologi, tollit rationem voluntarii; cum ergo ignoraverit talem rem esse prohibitam præsumendum est fuisse involuntariam. Unde non est necessarium petere irritationem talis voti. Si autem auferatur postea talis prohibitio, incipiet votum obligare, quia per prohibitionem non est factum irritum votum, sed solum suspensum Ratio est, quoniam votum

illud ex natura sua erat obligatorium, si non intervenisset prohibitio; ergo illa sublata manet votum in sua vi. Ex quo infert Aragon, quod si ille religiosus mutet domicilium, et in illa domo, ad quam pervenit non est talis prohibitio, tenebitur illud votum servare propter rationem factam.

III. Secunda conclusio: Quæcumque vota de rebus voluntariis a monacho emissa possunt a prælato irritari, verbi gratia de orando, jejunando, etc. Probatur conclusio: Omnia illa subjacent potestati prælati; ergo poterit illa irritare. Difficultas autem major est, an votum de rebus necessariis ad salutem, ut de non mentiando, de non furando possit a prælato dispensari. Communiter doctores tenent partem affirmativam. Sed utrum in tali voto possit intervenire irritatio superioris, non convenit inter doctores. Cæterum sententia affirmativa est longe probabilior, quam tenet Soto libro vii de justitia, quæst. iii, art. i. Et probatur, quoniam licet illa materia, ut modo diximus, non sit subjecta prælato absolute, est tamen subjecta quatenus cadit sub libertate voti. Secundo probatur, quoniam illa nova obligatio, quæ oritur ex voto, non est quare eximatur a potestate prælati, est enim libera, et libere fecit votum, cum ergo possit subditus consequi vitam æternam absque ista nova obligatione voti, et ex alia parte hæc nova obligatio sit posita in consilio, poterit per superiorem irritari.

IV. Ultima conclusio: Votum subditi de transeundo ad strictiorem religionem potest prælatus dispensare, non tamen irritare. Probatur, quia quando subditus fecit tale votum, ita erat constituens sub potestate prælati, ut teneretur implere ejus voluntatem: ergo. Secunda vero pars probatur, nam materia il-

lius voti est res, quam debet subditus implere, quando fuerit extra potestatem istius prælati; ergo illam non potest irritare. Probatur consequentia, quia materia illa, prout exercenda tempore promisso, non subjacet potestati istius superioris.

SOLVUNTUR ARGUMENTA.

V. Partem negativam tenet Richardus in iv, dist. xxxviii, quæst. iv, quem videtur sequi Angelus, et Rossella verbo Votum monachi, videturque favere D. Thomæ dum dicit in hoc articulo, non esse firmum votum sine consensu prælati, quæ sententia probatur primo: Quidquid religiosus est, totum est prælati, non solum quantum ad rem quam habet, verum etiam quantum ad omnia opera, quæ exercere potest; ergo non adveniente consensu superioris quæcumque vota de istis rebus emissa sunt invalida. Patet consequentia, nam de re, quæ ad alterum pertinet nemo potest disponere sine ipsius voluntate. Confirmatur primo, nam in aliis rebus quando rem alienam promittit, talis promissio est inanis, et frustranea, sed subditus vovens sine licentia sui prælati promittit rem alienam; ergo. Confirmatur secundo: Monachus, qui vovet dare rem aliquam sibi ad usum applicatam, si hoc fiat sine voluntate prælati, tale votum non habet firmitatem secundum communem sententiam: ergo neque etiam respectu aliorum operum, si quidem etiam omnia illa prælati voluntati subduntur.

VI. Secundo: Ad vovendum requiritur libertas; hanc non habet monachus sine dependentia sui prælati respectu cujuscumque rei: ergo. Probatur minor, nam si alicujus est proprie dominus, ergo non transtulit se, et quidquid habere

potuit in manus prælati, quod est contra totalem traditionem, quæ exhibetur in religiosorum voto. Confirmatur, quia omnis materia voti a religioso emissa est subjecta prælato; ergo sine illius consensu nullam habebit firmitatem. Ultimo: In omni voto religiosorum semper includitur hæc conditio: Si prælato placuerit, alias enim faceret contra obedientiam promissam; ergo quamdiu illi non constiterit hanc esse voluntatem prælati, tale votum emissum non erit validum. Probatur consequentia, nam quæcumque promissio conditionata non sortitur effectum non adimpleta conditione, ut patet in illo, qui promisit se aliquid facturum si Deus illi concederet, quod petebat.

VII. Ad primum respondetur, quod licet religiosus se, et omnia sua transtulerit in manus prælati, potest tamen de rebus non prohibitis a prælato emittere votum, quoniam in illis omnibus promissionibus subintelligitur talis conditio: Nisi prælatus aliter disposuerit; hæc enim est subjectio, quam subditus habet per professionem respectu prælati. Cum ergo hæc materia promissa a subdito non sit prohibita, validum erit votum de illa emissum. Et hæc solutio est notanda, per quam patet ad duas confirmationes. Ad secundum respondetur libertatem per se requisitam ad vovendum eam esse, quod sit de materia, vel de objecto non prohibito a prælato, non enim monachus ita transtulit suam libertatem, ut censeatur servus, sed liber: et per hoc patet ad confirmationem. Ad ultimum respondetur verum esse quod in voto religiosorum includitur illa conditio. Cæterum rationabiliter est præsumendum, prælatum voluntarium esse interpretative, si quidem ille non impedivit, et ex alia parte est de materia bona. Quod si D. Thomas

inveniatur oppositum harum conclusionum tenuisse, explicandus est, quod vota religiosorum non habent firmitatem absolutam, eo quod prælatus potest illa, vel irritare, vel dispensare, etiamsi subditus renitatur in ordine ad talem dispensationem, vel irritationem.

VIII. Ex dictis oritur breve dubium, utrum vota facta de licentia prælati possint postea ab ipso dispensari, vel irritari. Richardus ubi supra tenet partem negativam, nam ut ipse existimat, ad firmitatem voti sufficit sola voluntas prælati, et consensus illius; ergo postquam illa accessit jam erit ita firmum, ut postea ab ipso dispensari non possit. Et confirmatur, nam per hoc, quod prælatus dedit facultatem subdito votendi, videtur a se abdicasse potestatem, quam habet ad irritandum illud; ergo.

IX. Opposita tamen sententia est verior, et tenenda. Itaque licet prælatus talem facultatem dederit, potest nihilominus in illo voto dispensare, et aliquando irritare, quod patet evidenter: nam licet monachus ex facultate sui prælati voverit, adhuc tamen manet illi subjectus, illa enim facultas non extrahit voluntatem subditi, et omnes ejus actiones a potestate prælati; ergo facultas manet in superiori dispensandi illud votum, vel irritandi. Confirmatur: Nam facultas, quam tribuit prælatus nunquam fuit ordinata, ut subditus a sua potestate eximeretur, sed voluit quod maneret sicut erat antea; ergo. Quod si aliquando prælatus irritaverit vota sine causa, peccabit quidem, quia est infidelis Deo in re gravi, irritatio tamen illa valida erit, multa enim male fiunt, quæ tamen facta tenent.

X. Ad rationem autem dubitandi respondetur, quod votum illud emissum post licentiam prælati dicitur

validum et firmum, quia est obligatorium, eo quod habeat jam secum adjunctam superioris facultatem, et sine rationabili causa illud irritari non potest. Cæterum cum prælatus semper maneat dominus actionum subditorum, potest post datam facultatem illud annullare. Et per hoc patet ad confirmationem. Dicimus enim, quod non fuit voluntas superioris cedere juri, quod habebat, sed solum, quod haberet majorem firmitatem, quam antea habebat votum, nihilominus tamen dependenter a suo beneplacito, ut quando sibi visum fuerit expedire tale votum dispensare, vel irritare possit.

XI. Sed adhuc videtur urgere difficultas, quia promissio facta homini a religioso, uxore, vel servo ex licentia superioris, mariti, et domini de reddenda aliqua re, non potest irritari; ergo similiter dicendum est de voto, et promissione facta Deo. Respondetur negando consequentiam, nam quando prædicti dant facultatem, ut promissionem faciant de danda aliqua re, et acceptatur ab aliquo, acquisivit jam dominium illius rei; unde sine præjudicio, et injuria alterius talia vota irritari non possunt. Cæterum respectu voti facti Deo, hoc non reperitur. Unde quando in bulla cruciatæ conceditur facultas relaxandi juramenta, vel vota commutandi, intelligitur de illis juramentis et votis, quæ non vergunt in detrimentum tertii. Secundo, potest responderi, quod si antequam promissionem impleverent, etiam de licentia suorum superiorum vellent mutare sententiam, non tenebuntur adimplere, si superioribus id placuerit, quoniam nondum habent alii jus acquisitum in re, sed jus ad rem. Ita Cajetanus in hoc articulo et Soto vii de justitia, quæst. iii, art. i. Subditus autem non peccat sequendo voluntatem prælati, quando non

est error manifestus, nam munus illius est obedire, et non examinare jura majorum in his, quæ non sunt per se mala. Sit exemplum in illo, qui reddit pecunias domino illarum, etiam si sciat, quod prodige consumpturus est illas, nam alius utitur jure suo, licet in illo usu peccet.

XII. Hic solet disputari, quis possit vota irritare, quæ, et quomodo, et explicare, quæ sit differentia inter irritationem, et dispensationem; sed quia horum omnium est differentia communis, quam optime in hoc articulo explicat Aragon, modo ab his hic super sedemus, videantur omnia in illo. Solum dubitandum est, utrum uxores possint irritare vota virorum. In quo dubio non est concursus sententia doctorum. Alii enim sic, alii autem aliter tenent. Aragon in hoc articulo dicto primo, tamquam probabilius æstimat uxores posse irritare vota illa, quæ impediunt actum matrimonialem, ipse enim, et auctores, quos pro hac sententia adducit, existimant, quod quantum ad hoc sunt æquales uxor, et maritus; ergo qua ratione potest maritus vota uxoris irritare, quæ impediunt actum matrimonialem, poterit etiam uxor similia vota irritare, excepto voto peregrinationis terræ sanctæ in subsidium ejus. Oppositam tamen sententiam censeo probabiliorum. Et dico, quod uxor non potest aliquod viri votum irritum facere. Probat; tum, quia uxor non est superior respectu viri, sed absolute inferior: ergo; tum ex usu, in hujusmodi enim votis semper petitur a prælatis dispensatio, quod est signum vota valida fuisse, et uxorem non posse irritare.

ARTICULUS XVII.

Utrum votum emissum a filio dum erat sub potestate patris, possit a patre irritari dum est extra curam illius?

I. Circa hunc articulum, ut doctrina ejus recte intelligatur, notanda est differentia status, et sciendum est, qui sint anni pubertatis, vel impubertatis: quibus scitis, facile erit cognoscere, quæ vota sint valida, et quæ non, quæ irritabilia, quæ vero nulla. Anni autem pubertatis in pueris est quatuordecim, in feminis duodecim de quo fusius videatur Aragon. Partem negativam tenet magister Soto lib. vii de justitia, quæstione iii, articulo ii, et Aragon in hoc articulo.

II. Oppositam tamen sententiam, scilicet, quod parentes possunt irritare omnia vota filiorum sive realia, sive personalia emissa ante pubertatis annos, etiam post impletum tale tempus, tenet Cajetanus infra quæst. clxxxix, art. v, vovit, verbi gratia, filius castitatem, jejunium, aut religionem ante annos pubertatis, et post dictos annos incepit tale votum explere, forte existimans se non habere remedium, imo vero nec pater irritavit existimans se non posse irritare tale votum, dicit, quod pater potest irritare talia vota, et hanc sententiam Cajetani existimo probabiliorum. Et probatur ejus ratione, nam votum filiorum emissum ante annos pubertatis est conditionale dependens a consensu parentum tamquam a conditione necessaria: sed post impletos etiam annos pubertatis adhuc remanet votum conditionale, et non redditur absolutum: ergo si parentes contradicant, votum annullatur, quoniam in voto conditionali ablata conditio-